

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Hazine ve Maliye Bakanlığı Bakanı Berat ALBAYRAK tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Zonguldak Milletvekili

Ülkemizde istatistiki verilerin toplanması amacıyla, 1926 yılında Merkezi İstatistik Dairesi kurulmuştur. 1962 yılında Devlet İstatistik Enstitüsü olan kurum, 2005 yılında yapılan değişiklik ile Türkiye İstatistik Kurumu adını almıştır. 2005 yılında kabul edilen 25997 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun ilk maddesindeki "resmî istatistiklerin üretimine ve organizasyonuna ilişkin temel ilkeleri ve standartları belirlemek; ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda veri ve bilgilerin derlenmesini, değerlendirilmesini, gerekli istatistiklerin üretilmesini, yayımlanmasını, dağıtımını ve Resmî İstatistik Programında istatistik sürecine dâhil kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamaktır" düzenlemesi ile kanunun ve kurumun amacı belirlenmiştir.

Yine Kanunun 4'üncü maddesi ile bu amacı gerçekleştirirken yani belli konulardaki istatistiksel veriler hazırlanırken uyulması gereken ilkeler belirlenmiştir. Bu düzenlemede; "Resmî istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistikî gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır. Resmî istatistiklerin gerçekleri yansıtmalarının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır" denilmektedir. Yani Türkiye İstatistik Kurumu'nun kuruluş kanunu, devlet eliyle belli konulardaki istatistiksel çalışmaları yapmakla görevlendirilmiş kurumun yaptığı çalışmalarda güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, şeffaflık gibi ilkeleri temel esaslar olarak belirlemiştir.

Ancak son dönemlerde TÜİK, enflasyon, işgücü gibi son derece kritik ve önemli veriler de İş-Kur, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu gibi devletin diğer kurumlarının ve uluslararası kuruluşların verileriyle çelişen rakamlar açıklamaktadır. TÜİK'in açıkladığı verilerin ülkemiz gerçekleriyle örtüşmeyen ve Ak Parti iktidarının oluşturmaya çalıştığı sanal pembe tablo algısını sağlamaya ve güçlendirmeye yönelik makyajlı veriler olduğu kamuoyunda yaygın bir kanaat haline gelmiştir. Bu sebeple TÜİK, yayınladığı verilerle, güvenilirliğini, tutarlılığını, tarafsızlığını ve şeffaflığını yitirmiş, her açıkladığı veriye şüphe ile yaklaşılan bir kurum haline gelmiştir.

TÜİK'in şeffaflığına dair çok temel eleştiriler 2018 ve 2019 yıllarında Avrupa Birliği Türkiye Raporları'na da yansımıştır. 2018 yılında "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı'nın atama süreci ile ilgili olarak daha fazla şeffaflık uygulanması gerekmektedir" şeklinde belirtilen konuya 2019 yılında çok daha geniş bir şekilde yer verilmiş ve "Temmuz 2018'de kabul edilen bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile TÜİK Başkanı'nın yetkileri azaltılmış ve üst düzey yetkililerin atama usulleri değiştirilmiştir. TÜİK Başkanı, doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır

ve Başkan yardımcıları ve daire başkanlarının ataması Cumhurbaşkanı'nın onayına tabidir. TÜİK içerisindeki atama ve görevden alma süreçlerinin şeffaflığına ilişkin birtakım endişeler söz konusudur." denilmiştir.

En son geçtiğimiz hafta, TÜİK'de görev değişikliği yapılarak, TÜİK'e vekaleten başkanlık yapan Yinal Yağan, Sümer Holding'e genel müdür olarak atanmıştır. Basında çıkan haberlere göre onun yerine TÜİK Başkanlığı görevine daha önce başkan yardımcılığı görevini yürüten ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın özel kalem müdürü ile evlenen ve bu alanda herhangi bir uzmanlık eğitim olmayan Muhammed Cahit Şirin yine vekaleten atanmıştır. Bu atama göstermiştir ki, Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da tespit edildiği gibi, TÜİK içerisindeki atama ve görevden alma süreçlerinin şeffaflığına ilişkin birtakım endişelerin gerçek olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır.

TÜİK özellikle ekonominin temel göstergelerinden olan enflasyon, işgücü, işsizlik gibi çok önemli konularda ülke gerçekleriyle örtüşmeyen verileri açıklamasının vatandaşlarımızın yaşamlarına etkisi son derece olumsuz olmaktadır. Örneğin TÜİK tarafından açıklanan enflasyon rakamları, sürekli sepet değişikliğine gidildiği ve enflasyon sepetinin içinde halkın büyük çoğunluğunu ilgilendirmeyen temel ihtiyaçlara yönelik mal ve hizmetlerin olmaması nedeniyle gerçek durumla örtüşmemektedir. Bu nedenle enflasyon rakamları güvenilir olmaktan uzak rakamlardır. Enflasyon rakamlarının gerçek enflasyon rakamlarından daha düşük açıklanması ise memurların, emeklilerin ve işçilerin daha düşük zam almasına yol açarak alım güçlerinin düşmesine neden olmakta ve bu şekilde dar gelirli enflasyona ezdirilmektedir.

Ülke gerçekleriyle örtüşmeyen bir başka konuda TÜİK'in açıkladığı işgücü verileridir. Son açıklanan verilere göre, ülkemizde çalışabilir durumdaki nüfus artarken, toplam işgücü sayısı düşmekte, iş bulmayı başarabilen kişi sayısı düşerken, işsizlik verileri ve kayıt dışı istihdam oranı da düşmektedir. Ülke gerçekleriyle örtüşmeyen ve birbiriyle çelişen bu işgücü verileri, ülkemizdeki iş ve çalışma yaşamındaki sorunların gerçek boyutlarının tespitine engel olmakta ve bu sorunları çözecek politikaların oluşturulamamasına neden olmaktadır.

TÜİK 11 Mayıs 2020 tarihinde, "Şubat 2020"ayına ait iş gücü istatistikleri açıkladı. Ancak TÜİK tarafından açıklanan işgücü verileri, çelişkilerle dolu ve kafalarda çok ciddi soru işaretlerine yol açan verilerdir.

Çalışabilir durumdaki nüfus sayısı 2019 yılında 61 milyon 101 bin olarak açıklanmış iken, 2020 yılında çalışabilir durumdaki nüfus sayısı 1 Milyon 18 bin kişi artarak 62 milyon 119 bin kişiye çıkmıştır. Oysa 2020 yılında 1 milyon 18 bin kişilik çalışabilir durumdaki kişi sayısı artışına rağmen, işgücü rakamı 2020 yılında 1 milyon 102 bin kişi azalarak, 32 milyon 84 bin kişiden 30 milyon 982 bin kişiye düşmüştür.

İstihdam ise 2019 yılında 27 milyon 355 bin iken, 2020 yılında 26 bin 753 bine düşmüştür.

2019 yılında işgücüne katılma oranı %52,5 iken 2020 yılında %49,9'a düşmüştür. İstihdam oranı da 2019 yılında %44,8 iken, 2020 yılında 43,1'e düşmüştür.

Bu veriler karşısında, işsizlik oranı artması gerekirken 2019 yılında %14,7'den 2020 yılı şubat ayında %13,6'ya düşmüştür. Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2020 yılı Şubat döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 502 bin kişi azalarak 4 milyon 228 bin kişi olmuştur.

Ayrıca en ilginç rakamlardan birisi de kayıt dışı çalışanlarda açıklanmıştır. Şubat 2020 döneminde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların toplam çalışanlar içindeki payını gösteren kayıt dışı çalışanların oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 3,5 puan azalarak %30,0 olarak gerçekleştiği, tarım dışı sektörde kayıt dışı çalışanların oranı da bir önceki yılın aynı dönemine göre 2,6 puan azalarak %20,2 olduğu, açıklanmıştır.

Bu çerçevede;

- 1) 2020 Yılı Şubat ayı işgücü istatistiklerinde, 2019 yılına göre çalışabilir durumdaki nüfus sayısı 1 milyon 68 bin kişi artarak 62 milyon 119 bin kişiye çıkmış iken, işgücünün ise 1 milyon 102 bin kişi azalarak, 2019 şubat ayında 32 milyon 84 binden, 2020 şubat ayında 30 milyon 982 bine düşmesinin sebepleri nedir?
- 2) Çalışabilir durumdaki kişi sayısı 2020 yılı şubat ayında, bir önceki yıla göre 1 Milyon 68 bin kişi artmasına rağmen, işgücünün ise 1 milyon 102 bin kişi azalması ile birlikte toplam 2 milyon 170 bin kişinin işgücü toplam sayısından düşmesinin sebepleri nelerdir? 2 milyon 170 bin kişi, işgücü toplam sayısının kapsamı dışına neden çıkarılmıştır?
- 3) 2020 yılı şubat ayından çalışabilir durumdaki nüfus 1 milyon 68 bin kişi artmış olmasına rağmen, istihdam ise 602 bin kişi azalarak 27 milyon 355 binden, 26 milyon 753 bine düşmüştür. Ancak 2019 yılında %14,7 olan işsizlik oranı ise, 2020 yılı Şubat ayında %13,6'ya düşmüştür. Çalışabilir durumdaki nüfus verisinin artmasına rağmen, istihdam verisinin düşme sebebi nedir? İstihdam verisinin düşmesine karşın işsizlik verisinin artmasına gerekirken, istihdam verisinin düşmesinin sebepleri nelerdir?
- 4) İşsizliğin kağıt üzerinde %13,6'ya düşürülmesinin, çalışabilir durumda olan 2 milyon 170 bin kişinin işgücü toplam hesabının kapsamı dışına çıkarılmasıyla bir ilgisi var mıdır? Çalışabilir durumda olan 2 milyon 170 bin kişi, işgücü hesaplamasının kapsamı içine alınarak toplama dahil edilse işsizlik oranı ne olurdu?
- 5) TÜİK verisine göre, Şubat 2020 döneminde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların toplam çalışanlar içindeki payını gösteren kayıt dışı çalışanların oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %33,5'dan 3,5 puan azalarak %30,0 olarak gerçekleştiği açıklanmıştır. Kayıt dışı istihdamda 3,5 puanlık düşüş neye göre hesaplanmıştır? Diğer işgücü verileri küsuratlı olarak hesaplanırken, kayıt dışı istihdam oranının %30,0 gibi düz bir rakam olarak hesaplanmasının sebepleri nelerdir? Kayıt dışı istihdamın hesaplanmasında hangi veriler ve parametreler gözetilmektedir?
- 6) TÜİK işgücü verileri arasındaki çelişkilerin sebepleri nelerdir? TÜİK işgücü verileri ülke gerçekleri ile örtüşmekte midir? Eğer TÜİK verileri ülke gerçekleri ile örtüşmüyorsa bunun sebepleri nelerdir?
- 7) TÜİK verilerinin güvenilir, tutarlı, tarafsız, istatistikî gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanmamasının ve uygulanmamasının sebepleri nelerdir? TÜİK verilerinin güvenilir, tutarlı, tarafsız, istatistikî gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanması ve uygulanması için bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız bu ilkeleri neleri TÜİK'de tam anlamıyla uygulamak için neler yapacaksınız?
- 8) Ak Partili yetkililerce ülkemizi kışkırdıkları iddia edilen ve parlamenter rejim ile yönetilen (2020 yılı nüfusu 83 milyon 694 bin kişi) Almanya'nın Federal İstatistik Ofisi (Destatis), 2020 yılının birinci çeyreğinde 2019'un aynı çeyreğine kıyasla ülkede istihdama katılan kişi sayısının 147 bin arttığını ve toplam istihdamın 45 milyon 36 bin olarak gerçekleştiğini, açıklamıştır. 45 milyon 36 bin kişiyi istihdam eden Almanya'ya kıyasla, (83 milyon 154 bin kişiyle, Almanya ile aynı nüfusa sahip olan) ülkemizin

3009

istihdama katılan kişi sayısının aynı dönemde 602 bin kişi azalarak 26 milyon 753 bin kişiye düşmesinin sebepleri nedir? Ülkemiz ile aynı nüfusa sahip Almanya'nın bizim ülkemizdeki istihdama katılan kişi sayısından yaklaşık 20 milyon kişiyi daha fazla istihdam etmesinin sebepleri nelerdir?